

AZUL

MISSIE RED DE HAAI

Tekst Lian Kandelaar
Illustraties Lian Kandelaar
Bureau redactie MK teksten
Vormgeving en opmaak Lenaleen.nl
Omslag Lenaleen.nl
Illustratie omslag Hanna Haring

Van ieder verkocht boek komt € 1,- ten goede aan de acties van het Wereld Natuur Fonds.

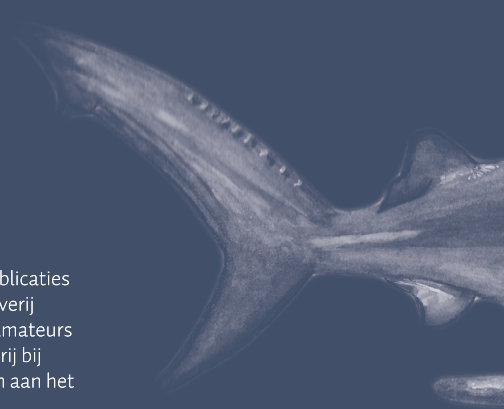
Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door de Nederlandse Elasmobranchen Vereniging

© 2017, KNNV Uitgeverij, Zeist
1e druk
ISBN 978 90 5011 619 0
NUR 282
knnvuitgeverij.nl

Natuur ontdekken en beleven

De KNNV Uitgeverij is gespecialiseerd in unieke publicaties over natuur en landschap. Daarmee geeft de uitgeverij waardevolle kennis door van wetenschappers en amateurs aan een breed publiek. Zo draagt de KNNV Uitgeverij bij aan de bescherming van de Nederlandse natuur en aan het plezier dat mensen eraan beleven.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
No part of this book may be reproduced in any form by print, photocopy, microfilm or any other means without the written permission from the publisher.

Lian Kandelaar

AZUL
MISSIE RED DE HAAI

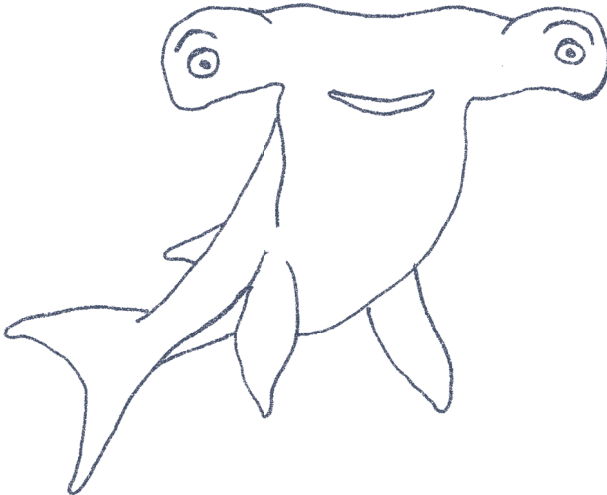
KNNV UITGEVERIJ

Haaienweetjes

Er zijn meer dan 500 verschillende soorten haaien. In dit boek staat informatie over 10 bijzondere soorten haaien.

Hallo, ik ben Hans de Hamerhaai.

Dit boek gaat over Azul. Tussendoor geef ik informatie over tien bijzondere haaiensoorten: de blauwe haai, de koekjessnijder, de wobbegong, de witte haai, de Groenlandse haai, de walvishaai, de hondshaai, de voshaai, de makreelhaai en natuurlijk de hamerhaai.

VOORWOORD

Haaien ... al meer dan 440 miljoen jaar zwemmen ze rond in onze oceanen. En nu worden ze ernstig bedreigd, vanwege overbevissing door de mens. De afgelopen 50 jaar is de vraag naar haaienvinnensoep en haaienvlees enorm gestegen. En om aan die vraag te voldoen, worden er jaarlijks meer dan 100 miljoen haaien gevangen ...

De haai heeft bij volwassenen vaak nog een slecht imago. Dat komt door films zoals Jaws, waarin het dier een slechterik en een monster is. Jongeren hebben die associatie gelukkig minder. Zij staan ervoor open om de superbelangrijke rol te zien die haaien hebben in de oceaan. En ze begrijpen dat we ons moeten inzetten om haaien te beschermen.

Mijn passie om haaien te beschermen begon door de vele duiken die ik met 'gevaarlijke' haaien heb gemaakt. Zo heb ik witte haaien, tijgerhaaien, stierhaaien en grote hamerhaaien van dichtbij gezien. Bij mijn ontmoetingen zag ik nooit bloeddorstige killers. Ik zag juist dieren die helemaal in balans waren met hun omgeving, heel intelligent en ook nieuwsgierig. De haai verdient ons respect en onze bescherming.

Haaien zwemmen eigenlijk niet, maar ze glijden sierlijk en krachtig door het water. Als ik tijdens het duiken die machtige haaien om mij heen zie, voel ik mij even heel nietig en vol verwondering. Ik word zo herinnerd aan onze plek in de natuur. Het is zo belangrijk om in harmonie met die natuur te blijven leven zodat ook de volgende generaties nog een schitterende en leefbare aarde hebben.

Carol Phua,

Natuurbeschermster en haaienexpert - Wereld Natuur Fonds

RICO

Rico kijkt naar het grote schilderij boven de bank. Het staat in het teken van haaien, net als veel andere spullen in hun overvolle huisje, want de haai is zijn vaders lievelingsdier. Rico snapt niet hoe je nog van een beest kan houden als het je been heeft afgebeten!

Plof, bam, plof, bam.

Rico hoort duidelijk hoe zijn vader de trap af komt stommelen. Piepend gaat de deur open.

‘Goedemorgen Rico. Ik moet nodig de deur een keer oliën.’ Menno staat op de drempel.

‘Pap ...’ Rico let helemaal niet op wat zijn vader zegt. Hij wil de vraag stellen die al zo lang in zijn hoofd rondspookt. Maar nooit vindt hij het goede moment. ‘Waarom zet jij je eigenlijk in voor de haai? Een haai heeft toch je been afgebeten?’

Zijn vader denkt even na en gaat dan met een zucht zitten.

‘Weet je,’ begint zijn vader. Rico herkent de toon van zijn stem. Nu komt er een lang verhaal. Misschien krijgt hij nu een duidelijk antwoord.

‘Voeger hield ik erg van surfen. Op een dag had ik afgesproken met een paar vrienden op onze vaste plek. Maar het was hartstikke druk. Toen kwam een van m’n vrienden op het idee om te gaan wildsurfen. Zo noemden we het. Dat je op een verlaten strand gaat surfen. Alleen met de golf.’ Even zwijgt Rico’s vader. Rico buigt naar voren. Hij wil meer, meer horen.

‘We liepen langs een bord. Er stond: *Pas op! Haaien Gevaar!* Ik wist wel dat het niet slim was om daar te gaan wildsurfen. Maar m’n vrienden zeiden dat het onzin was en ik wilde geen spelbreker zijn. Dus ik ging mee. Ik maakte me klaar voor een

grote golf. Ik peddelde met m'n handen, wilde net gaan staan. En toen ... WOESH! Zijn vader maakt van zijn hand een haaienbek en klapt dat vlak voor Rico's gezicht dicht. Rico deinst naar achter.

'Tja,' vervolgt zijn vader, 'het was een geluk dat mijn vrienden mij aan land wisten te krijgen.'

Zijn vader heeft dit verhaal al vaker verteld. Dit kent hij wel. Maar het is hem nog steeds niet duidelijk.

'Waarom hou je dan nog steeds van haaien?'

'Luister nou maar gewoon, Rico! Toen ik uit het ziekenhuis kwam, was ik natuurlijk verdrietig. Ik had geen been meer ...' Zijn vader trekt zijn broek omhoog tot zijn knie. Rico is al aan de aanblik gewend. In plaats van een onderbeen heeft zijn vader een prothese, een ijzeren kunstbeen.

'Ik wilde nooit meer iets te maken hebben met haaien. Maar langzaam veranderde dat. Ik zag een programma op de televisie en ik kwam erachter dat het niet de schuld van de haai was dat hij me gebeten heeft. Haaien vallen vrijwel nooit mensen aan. Mensen vormen juist een bedreiging voor ze. Ik ontdekte dat haaien de prachtigste dieren ter wereld zijn. Ze zijn slim, mooi, echte jagers. Ja, dat zijn ze. Juist omdat ik geen been meer heb, moeten mensen weten dat ik de haai niets verwijt. Dus ik besloot me in te zetten voor dit geweldige dier.'

Rico kijkt zijn vader aan zonder iets te zeggen. Hij ziet het voor zich. Zijn vader nog zonder baard, maar wel met dezelfde donkerblonde krullen, op een surfboard, met een oranje, gebloemde zwembroek aan. En dan opeens een bloeddorstige haai onder hem, die zijn leven voorgoed zal veranderen. Hoe de enorme kaken zich sluiten, met de bloederige resten van papa's been nog tussen zijn tanden.

'Hallo papa, hallo Rico!' Rico's kleine zusje Luzy stormt de kamer binnen. Ze is pas negen en net als zijn vader een echte

haaienfan. Haar lievelingsknuffel is een haai, op haar dekbed staat een haai, in haar kamer hangen posters van, inderdaad, haaien. Luzy is gek op de zee. Rico kan prima zwemmen, maar hij gaat de zee liever niet in. Hij schaamt zich, maar hij is bang voor haaien. Ze wonen vlakbij het strand en het is lastig om steeds een smoes te bedenken waarom hij niet mee wil zwemmen. Rico weet dat Luzy het juist fantastisch zou vinden om een haai te zien en dat zijn vader zou willen dat hij ook van haaien gaat houden. Hij doet echt zijn best, maar het lukt niet.

‘Als ik *hallo* zeg, wat zeg jij dan?’ vraagt Luzy plagerig.

‘Uh? Wat?’ Rico schrikt op uit z’n gedachten.

‘Je moet ook *hallo* zeggen, dromer!’

‘Nou, eh, ook *hallo*.’

Luzy barst in lachen uit en dan moet Rico ook lachen. Het is gewoon onmogelijk om boos op Luzy te zijn. Ze is grappig, aardig, slim en stoer.

Na het ontbijt vraagt zijn vader: ‘Rico, wil je vandaag mee op inspectieronde?’

Zijn vader maakt elke ochtend zijn ronde op zee. Hij is hoofd van een groep rangers, die een natuureservaat beschermen en onderzoek doen. In het gebied, wat deels zee en deels kust beslaat, leven veel zeldzame soorten planten en dieren. Soms neemt zijn vader hem of Luzy mee. Luzy vindt het fantastisch en alle rangers mogen haar graag. Zijn zusje ziet in alle rotspunten haaienvinnen en in grote, ronde stenen zeeschildpadden. Als zijn vader hem meeneemt op inspectie, dan is dat meestal omdat hij hem wilt laten zien hoe mooi de oceaan is.

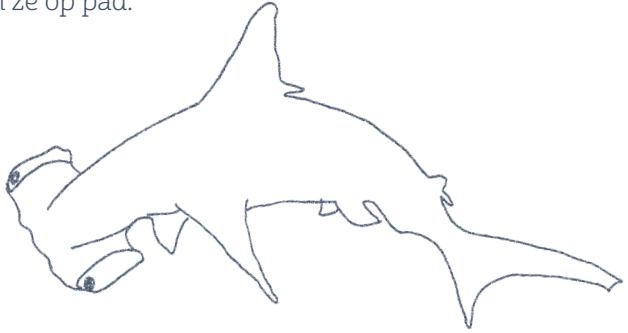
‘Eh, ik weet het niet.’ Rico haalt zijn schouders op.

‘Ik wil wel! Mag ik mee, alsjeblieft! Alsjeblieft!’ roept Luzy meteen.

Hun vader denkt even na. 'Is het niet leuk als we met z'n allen gaan?'

'Ja! Dat is leuk! Met z'n allen, hè, Rico?' zegt Luzy vrolijk.

Nu kan Rico niet meer terug. Luzy schrijft nog snel een briefje aan hun moeder, Anne, die vandaag uitslaapt omdat het nog vakantie is. Dan gaan ze op pad.

Hamerhaai.

De hamerhaai ziet er best raar uit, met zijn T-vormige kop en zijn ogen aan weerszijden. Maar die vorm is best handig. De kop is heel breed en in zijn hele snuit zitten sensoren waarmee hij prooiën kan opsporen. Hij gebruikt daarvoor net als wij zijn neus en ogen. Maar hij kan ook trillingen voelen in het water en elektrische signaaltjes waarnemen. De prooi, bijvoorbeeld een lekkere haring, laat het water trillen als hij zwemt en hij geeft elektriciteit af. De hamerhaai weet dan precies waar zijn prooi is. De arme haring heeft geen kans om te ontsnappen.

Wist je dat de hamerhaai de slimste haaiensoort is? Hun hersenen zijn het meest ontwikkeld van alle haaien. Ik ben ook een hamerhaai. Daarom weet ik ook zoveel ;-)

INSPECTIERONDE

Ze verlaten hun kleine huisje en volgen een pad dat naar de kust loopt. Vanaf hun huis hebben ze een prachtig uitzicht over de kliffen, de kleine, witte strandjes en de inhammen. Rico kijkt naar het kristalheldere water en ziet de donkere omtrekken van het koraal en de rotsen. Ondanks zijn angst voor haaien vindt Rico dit een mooi gezicht. Zijn blik volgt de kust en vindt een kleine inham. Luzy en hij noemen het de Falso-baai. Dat is de enige plek waar Rico durft te zwemmen. Het is eigenlijk bijna een binnenmeer. Als het vloed is, stroomt er zout water in door een nauwe doorgang. Rico weet zeker dat er geen haaien door kunnen. Op het diepste punt is het twee meter diep. Rico vindt het daar niet eng om te zwemmen. Luzy vindt het saai.

‘Kom nou, Rico!’ roept Luzy. Rico schrikt op uit zijn gedachten.

Luzy is al een stuk verder gelopen en staat samen met z’n vader naar hem te zwaaien. Snel rent Rico naar ze toe. Menno slaat hem lachend op zijn rug.

‘Was je weer aan het dromen?’ vraagt hij. Rico zegt niks en kijkt naar zijn schoenen. Hij schaamt zich. Hij voelt dat zijn vader een arm om hem heen slaat. Zo lopen ze met zijn drieën verder.

Als ze een kleine verzameling huisjes in zicht krijgen, zet Luzy het plotseling op een rennen.

‘Ik ga alvast!’ roept ze en voor Rico of Menno nog wat kan zeggen, is ze weg. Rennend over het smalle paadje, haar oranje jas wapperend achter haar aan. Net een vlinder, denkt Rico.

Even later komen Rico en z’n vader aan bij het kleine dorpje, dat bestaat uit een hoofdgebouw en drie huisjes, een opslagplaats en een boothuis. Luzy noemt dit Vila do Mar, wat ‘Zeedorp’

betekent. Hier wonen de drie rangers, die voor dezelfde organisatie werken als zijn ouders. En hun kleine speedboot ligt daar aangemeerd.

‘Hoi.’ Een vrouw komt onzeker op hen af.

‘Hey Nova, dit is mijn zoon Rico,’ zegt Menno en hij wijst naar Rico, ‘en heb jij mijn dochter Luzy al gezien? Die rende voor ons uit.’

‘Hallo Rico, ik ben Nova. Ik ben nieuw hier,’ vertelt Nova. ‘Ik zag inderdaad al een meisje bij de boot staan.’ De andere twee rangers komen aanlopen: Piada en Carel.

‘Laten we gaan, de boot ligt al klaar,’ zegt Carel. Het groepje loopt naar de steiger waar ze allemaal aan boord gaan.

‘Stuur jij of ik?’ vraagt Menno aan Carel.

‘Ik stuur wel. Dan kan jij een beetje op Luzy passen. De vorige keer was ze overboord gesprongen.’ Carel knipoogt. Het was waar. Luzy had een zeeschildpad gezien en was het water ingedoken om hem beter te bekijken. Rico was er zelf niet bij geweest, maar hij had het later gehoord.

‘Stop, wat is dat?’ roept Nova. Ze wijst naar een zwarte streep in het water en Carel legt de motor stil.

‘Dat is een haai!’ Luzy is door het dolle heen. Ze wil een duikbril pakken, maar haar vader is haar te snel af.

‘Niet weer het water in, hè!’

Luzy kijkt beteuterd. Rico weet hoe graag Luzy een haai wil zien en hij heeft medelijden met zijn zusje.

‘Pap ...’ probeert ze nog, maar met één blik wordt haar het zwijgen opgelegd. Luzy draait zich boos om en springt dan toch plotseling in het water. Zonder duikbril.

‘Nee, hè!’ zegt Menno geïrriteerd.

OVER DE SCHRIJVER

Lian Kandelaar (geboren in 2005) woont in Heemstede en zit in groep acht van de basisschool. Van jongs af aan is ze gek op natuur, dieren en boeken. Ze noemt zichzelf een boekendraak, omdat een boekenworm te klein is om alles te lezen: fictie-, fantasy-, non-fictieboeken en informatieve tijdschriften. Om haar schrijfkunst te verbeteren, heeft ze buiten school lessen Nederlands van Ineke Haeck en een schrijfcursus van Wilma Geldof gevolgd. Ze wil later graag bioloog en schrijver worden. Met haar boeken wil ze andere mensen inspireren om zich in te zetten voor de natuur. Lian is geïnspireerd door het werk van het Wereld Natuur Fonds (WNF), waarbij rangers opkomen voor het belang van wilde dieren. Op tienjarige leeftijd schreef ze haar debuut *Missie Red de dieren*. Het geld dat ze daarmee verdient, doneert ze aan het WNF. *Azul* schreef Lian voor de actie Haai Alarm: voor ieder verkocht exemplaar gaat 1 euro naar de haaien. Lian is gek op de zee, koraal, vissen en haaien. Ze vindt haaien prachtige dieren, die bescherming verdienen.

DANKWOORD

KNNV UITGEVERIJ
voor het vertrouwen

Zonder MIJN FAMILIE was dit boek niet gelukt!

WERELD NATUUR FONDS
voor alle inspiratie

MIJN KLAS
EN SCHOOL
voor hun steun

WILMA GELDOF
EN MIJN MEDECURSISTEN
voor hun feedback
op stukjes van Azul

HANNA HARING
voor de prachtige
cover tekening

SAVE OUR SHARKS

Als gevolg van menselijk handelen is wereldwijd een kwart van alle haaiensoorten bedreigd met uitsterven. En helaas zijn de soorten in Nederlandse wateren hierop geen uitzondering. Zo hebben wij bijvoorbeeld in onze Nederlands-Caribische wateren, aan de overkant van de Atlantische oceaan, indrukwekkend mooie haaien zwemmen, zoals de walvishaai, hamerhaaien en tijgerhaaien. Maar hun aantallen gaan al tijden achteruit en daar moeten we iets aan doen. En daarom werken de Nederlandse Elasmobranchen Vereniging en de Dutch Caribbean Nature Alliance aan het Save Our Sharks project.

Save Our Sharks richt zich op de bescherming van haaien rond de Nederlands-Caribische eilanden. Met het project wordt gewerkt aan betere wetgeving om haaien te beschermen, wetenschappelijk onderzoek en educatie over hoe belangrijk haaien als grote roofdieren zijn voor de gezondheid van de zeeën.

Iedereen kan zijn steentje bijdragen aan haaienbescherming door de boodschap door te geven dat haaien niet zomaar gevaarlijk zijn, maar juist gracieuze, vaak schuchtere dieren die een essentieel onderdeel zijn van de bijzondere onderwaternatuur. Met zijn allen kunnen wij er voor zorgen dat de haaien behouden blijven voor de toekomst.

Kijk voor meer informatie op www.saveoursharks.nl

